

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
Wydziałowego Zespołu ds. Dostępności dla Osób ze Szczególnymi
Potrzebami
za rok akademicki 2025/2026

Przewodnicząca Zespołu:
dr Dorota Chimicz

Skład Zespołu:

1. dr hab. Anna Prokopiak, prof. uczelni – Katedra Psychopedagogiki Specjalnej
2. dr Beata Daniluk – Katedra Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii
3. dr Tomasz Knopik – Katedra Psychologii Edukacyjnej i Diagnozy Psychologicznej
4. dr Marzena Okrasa – Katedra Pedagogiki Społecznej
5. dr Agata Świdzińska – Katedra Pedagogiki Społecznej
6. dr Anna Bieganowska-Skóra – Katedra Pedeutologii i Edukacji Zdrowotnej
7. dr Krystyna Kusiak – Katedra Dydaktyki
8. dr Małgorzata Gulip – Katedra Psychopedagogiki Specjalnej
9. dr Katarzyna Wiejak – Katedra Psychologii Edukacyjnej i Diagnozy Psychologicznej
10. dr Justyna Gerłowska – Katedra Psychologii Edukacyjnej i Diagnozy Psychologicznej
11. dr Ewa Niestorowicz – Katedra Wczesnej Edukacji

Działalność Zespołu w roku akademickim 2025/2026

W roku akademickim 2025/2026 członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Dostępności dla Osób ze Szczególnymi Potrzebami angażowali się w działania służące podnoszeniu kompetencji pracowników UMCS w zakresie dostępności, projektowania uniwersalnego, edukacji włączającej oraz właściwego wsparcia i komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami.

Szczególnie istotnym obszarem działalności były działania szkoleniowe realizowane przez członków Zespołu w ramach projektów i inicjatyw uczelnianych dotyczących dostępności i inkluzji.

Wkład członków Zespołu

dr Dorota Chimicz – przewodnicząca Zespołu

W roku akademickim 2025/2026 dr Dorota Chimicz prowadziła działania ukierunkowane na rozwijanie kompetencji kadry akademickiej i administracyjnej UMCS w zakresie dostępności, uniwersalnego projektowania w edukacji (UDL) oraz oceniania włączającego.

W ramach międzynarodowego projektu INCLUSIVE-UNI „Wspieranie inkluzywnych kampusów na rzecz równości i różnorodności” (Promoting Inclusive Campuses for Equity and Diversity, KA220-HED – Cooperation Partnerships in Higher Education) uczestniczyła w

realizacji 12-godzinnego cyklu szkoleniowego skierowanego do nauczycieli akademickich oraz pracowników niebędących nauczycielami akademickimi UMCS.

Dr Dorota Chimicz była odpowiedzialna za przygotowanie i przeprowadzenie modułu: „Dostępność, uniwersalne projektowanie w edukacji (UDL) oraz ocenianie włączające”. Szkolenie zostało przeprowadzone w dwóch edycjach:

1. 11 maja 2026 r. – dla pracowników niebędących nauczycielami akademickimi,
2. 12 maja 2026 r. – dla nauczycieli akademickich.

Każda edycja obejmowała trzy godziny dydaktyczne. Celem szkolenia było rozwijanie wiedzy i praktycznych kompetencji pracowników w zakresie projektowania dostępnego, elastycznego i włączającego środowiska akademickiego.

W trakcie szkolenia omówiono w szczególności:

- istotę dostępności i jej znaczenie w funkcjonowaniu uczelni;
- podstawowe założenia Uniwersalnego Projektowania w Edukacji (Universal Design for Learning – UDL);
- różnicę pomiędzy projektowaniem uniwersalnym a indywidualnym dostosowywaniem warunków kształcenia;
- sposoby identyfikowania barier pojawiających się w materiałach dydaktycznych, komunikacji, organizacji zajęć i ocenianiu;
- zasady projektowania materiałów i aktywności dydaktycznych uwzględniających zróżnicowane potrzeby studentów;
- możliwości zwiększania elastyczności sposobów uczestniczenia w zajęciach i demonstrowania efektów uczenia się;
- zasady oceniania włączającego przy jednoczesnym zachowaniu wymagań programowych i wysokich standardów akademickich;
- sposoby przeprojektowywania kursów i działań dydaktycznych w taki sposób, aby bariery były ograniczane już na etapie ich planowania.

Działanie to bezpośrednio wspierało realizację Strategii projektowania uniwersalnego UMCS, przyczyniając się do upowszechniania wśród pracowników uczelni zasad dostępności, inkluzji i uniwersalnego projektowania.

dr hab. Anna Prokopiak, prof. UMCS

W dniu 24 września 2026 r. dr hab. Anna Prokopiak, prof. UMCS przeprowadziła szkolenie skierowane do opiekunów i opiekunek lat oraz kierunków, poświęcone wsparciu osób studiujących w spektrum autyzmu.

Szkolenie odbyło się w formie stacjonarnej, w godzinach 10.00–13.00, w sali szkoleniowej Domu Studenckiego „Babilon”. Celem szkolenia było podniesienie kompetencji osób pełniących funkcje opiekunów lat i kierunków w zakresie rozpoznawania potrzeb studentów w spektrum autyzmu oraz adekwatnego reagowania na trudności mogące pojawiać się w toku studiowania.

Zakres szkolenia obejmował w szczególności:

- rolę opiekuna roku i kierunku we wspieraniu osób studiujących;
- zasady wspierania osób w spektrum autyzmu;

- planowanie procesu dydaktycznego z uwzględnieniem potrzeb osób studiujących z ASD;
- komunikację w sytuacjach trudnych i kryzysowych;
- rozpoznawanie potrzeb studentów oraz adekwatne reagowanie na pojawiające się trudności;
- praktyczne rozwiązania możliwe do zastosowania w codziennej pracy akademickiej.

Szkolenie miało istotne znaczenie z perspektywy dostępności procesu kształcenia, ponieważ koncentrowało się nie tylko na przekazaniu wiedzy dotyczącej spektrum autyzmu, lecz także na rozwijaniu praktycznych kompetencji osób, które w codziennej pracy pełnią ważną rolę we wspieraniu studentów i mogą stanowić pierwsze ogniwo pomocy w sytuacjach wymagających szczególnej uważności.

Działanie to przyczyniło się do zwiększania gotowości kadry akademickiej do bardziej świadomego, adekwatnego i zindywidualizowanego reagowania na potrzeby osób studiujących w spektrum autyzmu oraz do wzmacniania dostępności i inkluzyjności środowiska akademickiego.

dr Anna Bieganowska-Skóra

Istotny wkład w działania na rzecz podnoszenia świadomości i kompetencji pracowników UMCS w zakresie dostępności wniosła również dr Anna Bieganowska-Skóra.

W dniu 24 kwietnia 2026 r. przeprowadziła stacjonarne, sześciogodzinne warsztaty poświęcone właściwej komunikacji oraz obsłudze osób ze szczególnymi potrzebami.

Szkolenie odbyło się w godzinach 9.00–15.00 w sali szkoleniowej w Domu Studenckim „Babilon”. Zajęcia miały charakter warsztatowy i zostały przeznaczone dla grupy liczącej maksymalnie 12 osób, co umożliwiała praktyczną pracę nad omawianymi zagadnieniami.

Program szkolenia obejmował pięć modułów:

1. Osoba ze szczególnymi potrzebami;
2. Pierwszy kontakt z osobą z niepełnosprawnością ruchu;
3. Pierwszy kontakt z osobą z niepełnosprawnością słuchu;
4. Pierwszy kontakt z osobą z niepełnosprawnością wzroku;
5. Niepełnosprawność ukryta.

Celem warsztatów było wyposażenie uczestników zarówno w wiedzę, jak i praktyczne umiejętności potrzebne w kontakcie z osobami ze szczególnymi potrzebami, w tym osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

W ramach szkolenia uczestnicy poznawali:

- zasady właściwej komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami;
- zasady *savoir-vivre* u wobec osób ze szczególnymi potrzebami;
- specyfikę kontaktu z osobami z niepełnosprawnością ruchu, wzroku i słuchu;
- problemy i potrzeby związane z niepełnosprawnościami niewidocznymi;
- narzędzia i rozwiązania zwiększające dostępność;
- sposoby rozpoznawania i ograniczania barier komunikacyjnych i przestrzennych.

Warsztaty umożliwiały rozwijanie praktycznych kompetencji niezbędnych do zapewniania właściwego wsparcia osobom ze szczególnymi potrzebami oraz do tworzenia bardziej dostępnego środowiska uczelni.

Szkolenie zostało zrealizowane w ramach projektu „Dostępny UMCS 2.0”, nr FERS.03.01-IP.08-0117/24, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, Priorytet 3 „Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami”, Działanie 03.01 „Dostępność szkolnictwa wyższego”.

Znaczenie działań członków Zespołu

Działania podejmowane przez członków Wydziałowego Zespołu w roku akademickim 2025/2026 obejmowały trzy wzajemnie uzupełniające się obszary.

Pierwszym było systemowe i proaktywne projektowanie dostępnego środowiska akademickiego, w szczególności poprzez wdrażanie zasad uniwersalnego projektowania w edukacji, identyfikowanie barier oraz rozwijanie dostępnych i elastycznych sposobów organizowania procesu kształcenia.

Drugim było rozwijanie praktycznych kompetencji związanych z bezpośrednim kontaktem z osobami ze szczególnymi potrzebami, właściwą komunikacją, zasadami *savoir-vivre* oraz rozpoznawaniem i eliminowaniem barier wynikających z różnych rodzajów niepełnosprawności.

Trzecim obszarem było pogłębianie kompetencji kadry w zakresie wsparcia określonych grup studentów, w tym osób studiujących w spektrum autyzmu, ze szczególnym uwzględnieniem roli opiekunów lat i kierunków, komunikacji w sytuacjach trudnych oraz właściwego organizowania procesu dydaktycznego.

Połączenie tych perspektyw – uniwersalnego projektowania środowiska uczelni, rozwijania kompetencji w bezpośrednim kontakcie z osobami ze szczególnymi potrzebami oraz przygotowania kadry do wspierania studentów wymagających bardziej zindywidualizowanego wsparcia – odpowiada współczesnemu rozumieniu dostępności jako integralnego elementu jakości funkcjonowania szkoły wyższej.

Podejmowane działania wpisują się w zadania Wydziałowego Zespołu ds. Dostępności dla Osób ze Szczególnymi Potrzebami oraz wspierają systemowe rozwijanie kultury dostępności, równości i inkluzji na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej.

Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu
ds. Dostępności dla Osób ze Szczególnymi Potrzebami

dr Dorota Chimicz